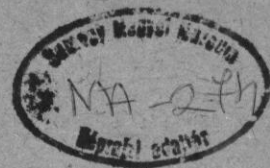

NA-274

Somogy megye Jászai
Néprajzi adattár

gyűjtő: László Józsa

gyűjtés ideje: 1961

Tartalom: Babóaposta

műcéltek gyűjtéséről

1 lap

Felirát: műcéltek, Babóaposta

Babóaposta, X, 1, 2

Iratgyűjtő

MSZ 5617

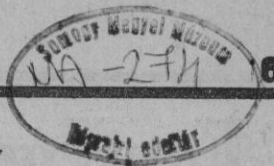
PAPIRIPARI VÁLLALAT

KISKUNHALASI GYÁRA

Leletanyag

Ahoz képest az egyik ltr. 610 - os felül alul

ÉVEZREDES MŰLT

KÍVÁNKOZIK A NYILVÁNOSSÁG ELÉ

EGYELŐRE MÉG CSAK bizottságok ültek össze, előterjesztések hangzottak el ebben az ügyben, amely izgalomban tartja a szakembereket, az érdeklődőket és a közvetlenül érdekelteket, a szántódpusztaiakat.

A mérlegeléseknek, tanácskozásoknak előreláthatóan az lesz a végeredményük, hogy az eddig csak igen kevesektől ismert pusztai település műemléki nevezetességként lép a nyilvánosság elé olyan mezőgazdasági majormúzeumként, amelyből nagyon kevés van Európában.

Szántódpuszta évezredek múltja, amelyet eleddig nem vettünk észre, a nyilvánosság elé kívánczok. Miért csupán most akar hallatni magáról ez a közigazgatásilag Zamárdihoz tartozó település? Mondhatnánk azt is, hogy végszükségből, ugyanis a 7. számú főközlekedési útnak Zamárdit Balatonföldvára összekötő szakasza e puszta életét sem hagyja érintetlenül az elkövetkező időkben. A megközelíthetetlen ség konzerváló ereje felmondja a szolgálatot most, hogy az új útszakasz megkönnyíti az eddig elzárt puszta kapcsolatkötését a külvilággal. Sőt nemcsak megkönnyíti, hanem a rohamos fejlődés útját is megnyitja. A fejlődés pedig nem mindig tiszteli a múltat, természeténél fogva nem tudja tisztelni, hiszen feladata nem a múlt konzerválása, hanem a jövő szolgálata. Ez a szolgálat pedig bontásokat és új építkezéseket diktál végrehajtóinak, jóllehet a bontás és építés Szántódpusztán rombolássá is válhatott volna, ha kellő időben észre nem vesszük az eddig úgyszólván elrejtve tartott értékeket. E település gazdasági és egyéb épületei olyan műemléki egységet képeznek, amelyet vétkes könnyelműség lenne veszendőben hagyni.

EZ A FÖLISMERÉS a rugója a pusztára irányuló figyelemnek, s nagyon valószínű, hogy a figyelem nem áll meg az értékek nyilvántartásánál, hanem majd úgy veszi számba őket, hogy az évezredek múlt emberi kéz emelte és óvta dokumentumai közkinccsé válhassanak.

Valljuk csak meg, az itt lakó pusztai embereken kívül nagyon kevesen tudják például azt, hogy Szántódpuszta 1055-től 1945-ig a tihanyi apátság birtoka volt, hogy a török dúlás idején elpusztult ugyan a major, de már a XVIII. század elején ismét virágzó majorgazdaságban folyt itt a földművelés és állattenyésztés. Hogy ez, a térképeken hosszú ideig föl sem tűntetett puszta volt a tihanyi apátság atyáinak élettára. S mint valahány gazda, az apátság is nagy gondot fordított az éléskamra korabeli korszerűségére. Egymás

után épültek tehát a fontos épületek: magtárak, istállók, górék, pincék, cselédházak. Kápolna is, hiszen a jószágkormányzás az emberek, a cselédek kormányzása nélkül elképzelhetetlen lett volna.

A kis dombon ma is álló Szent Kristóf kápolnát alighanem egyszerre emelték a tihanyi apátság templomával, mivel ez utóbbi építésének évében, 1735-ben jelentette már *Grassói Tibald* apát úr, hogy a szántódi dombon »templomszerű, tornyos, haranggal ellátott kápolnát« emeltetett. Nem sokkal később, egy 1787-ből származó összeírásban már faszindelyes, fatornyos épületként szerepelt ez a kápolnácska, s 1820-ban látták el azzal a rézzel fedett toronnyal, amely alatt most is áll.

A PUSZTA BEJÁRATÁT ma is a jószágkormányzói lakás őrzi, szomszédságában a keresztfolyósó borpincével, amely az adatok szerint jóval többet élt százötven évnél. A major ma is épségben levő cselédházai kosárfés, nádfedele épületek, még az 1800-as évek elején építették őket.

A felsorolás elején kellett volna helyet kapniuk a mezőgazdasági célokat szolgáló épületeknek, melyek műemléki megjelenésükkel vonzzák a tekintetet. Kiemelkedik közülük az 1842-ben emelt boltozott, két sor jászlas ökör- és tehénistálló, a 26 öl hosszú, téglalábazatra rakott kukoricagoré, a szintén ez időtájt épített baromfi- és sertésolák, valamint

a puszta közepén helyet foglaló és manapság igazán ritkaságszámba menő közös kertenecce. Érdekes és ritka építménynek számít a majorság barokk stílusban épült emeletes magtára is.

Szántódpuszta nyilvánosság elé kívánczó nevezetességeiről — amelyek ma még névtelenek, de hamarosan úgy nézik meg őket a kirándulók egymást váltó csapatai, mint hazánk XVIII—XIX. századi mezőgazdálkodásának nem mindennapos építészeti, gazdaságtörténeti emlékeit —, elmondhatnánk többet is. De fölöslegesnek ítéljük a szöszaporítást, mivel reméljük, hogy az illetékesek gondoskodásából valóban létrejön itt egy majormúzeum, amelyet érdeklődők százezer kereshetnek majd föl. Reméljük már csak azért is, mert igazán kevés hasonló értékű műemlékkel rendelkezőnk. És ha költségeket nem sajnálva rekonstruálni tudjuk az azóta idegenforgalmi nevezetességgé vált balatonszentgyörgyi Csillagvárat, akkor mi sem nyilvánvalóbb, mint az, hogy majormúzeummá alakítsák Szántódpusztát, ahol a százados épületek összhangját eleddig nem zavarta meg semmi; emberöltőkön át az uradalmi gazdálkodás múzeuma maradt.

EZER SZERENCSE, hogy nem bontottak le semmit azok közül az építészeti és gazdaságtörténeti műemlékek közül, amelyeknek egysége most szervezett védelmet kér. Bizonyára kap is.

László Ibolya

Gyerekek a művelődési

Cseng a telefon Szerecz József asztalán.

— Halló, itt járási művelődési ház... Tessék parancsolni, tanító néni!

— Értekezletet tartanak az orvosok a mozi teremünkben, most pillanatnyilag nem tudunk vetíteni a napköziseknek, délután azonban igen.

— Jó, visszahívjuk, a vízszonthallásra.

A művelődési otthon igazgatója leteszi a kagylót. Máris veszi a filmtár katalógusát, és kijelöli a »gyerekmatiné« műsorát. Lapozgat a kék fedelű, kockás füzetben, s egy papírlapra kiírja a választott filmek sorszámát.

Az eső változatlanul zuhog odakint.

— Nem csoda, hogy a gyere-

rek vágnak egy kis mozira, ilyen időben unalmas lehet a tanteremben ülni — mondja *Dura László* művészeti előadó.

Amikor az orvosok befejezik az értekezletet, Szerecz József és *Dura László* már viszi is be a vetítógépet, hangszórót. Beállítják a gépet, föltesztelik két fiattal a vetítívásznat. A raktárból kihozzák a filmeket, áttekerceslik. Az első filmrészét már fel is erősítik a gépre. A padló tele van elszórt csikkkel és hamuval. A művelődési ház vezetői seprűt ragadnak, és gyorsan kitakarítják a termet. Az utolsó mozzanat következik: a besötétítés. A mozi készen várja a gyerekeket.

Nyílik a művelődési ház ajtója...